

OKSFORDAS LAIMES APTAUJAS PIELIETOJUMA IESPĒJAS LATGALES IEDZĪVOTĀJU LAIMES IZJŪTAS STRUKTŪRAS PĒTĪJUMOS

Options of Using Oxford Happiness Questionnaire of Latgale Inhabitants Happiness Structural Studies

Ēriks Kalvāns

Rēzeknes Augstskola, Latvija

Abstract. *The problem of happiness and psychological well-being is one of the fundamental problems in psychology; therefore it maintains the interest in itself throughout the history of the science of psychology. The demand for the research on the phenomenon of happiness has significantly increased in the world, and that is caused by the increase in the number of everyday stress situations, the increase of complexity of designing one's personal life, more complex choices of directions in life, socialization difficulties, significant changes of social norms and values. A number of studies confirmed the link between happiness and the socio-economic conditions in the country. The low standard of living of Latgale's inhabitants resulted in a fast decline of the number of inhabitants in the region. The unemployment rate in Latgale is the largest rate of unemployment in Latvia. These facts raise the question of choice of valid methodology of happiness studies that meet the Latgale cultural and economic characteristics. The aim of this article is to describe options of using Oxford happiness survey of Latgale inhabitants happiness studies and cultural adaptation of this methodology.*

Keywords: *test adaptation, Oxford happiness questionnaire, feeling of happiness.*

Ievads

Introduction

Pasaulē būtiski palielinājās pieprasījums pēc laimes fenomena pētījumiem, kas ir saistīts ar ikdienas stresa situāciju skaita pieaugumu, cilvēka personiskās dzīves konstruēšanas sarežģītības paaugstināšanos, dzīves orientieru komplicētāku izvēli, socializācijas grūtībām, sociālo normu un vērtību būtiskām izmaiņām.

Pozitīvās psiholoģijas ietvaros tika veikta virkne pētījumu (Adler & Newman, 2002; Diener & Biswas-Diener, 2002; Diener & Seligman, 2004), kuri apstiprina laimes izjūtas saikni ar valsts sociāli ekonomiskajiem apstākļiem. Turklāt tika pierādīts, ka valstiskā līmenī atklājas šāda tendence: jo lielāks ir iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju, jo augstāks ir šis valsts iedzīvotāju apmierinātības ar dzīvi līmenis (laimes izjūtas kognitīvais komponents) (Stevenson & Wolfers, 2008; Svence, 2009).

Zemais Latgales iedzīvotāju dzīves līmenis izraisīja strauju šī reģiona iedzīvotāju skaita samazināšanos. No 2000. gada Latgales iedzīvotāju skaits samazinājās par 24%. Iekšzemes kopprodukts uz vienu Latgales iedzīvotāju ir

15 reizes zemāks, nekā IKP uz vienu Rīgas iedzīvotāju (Воронов & Лавриненко, 2011). Bezdarba līmenis Latgalē, saskaņā ar oficiālajiem datiem, sastāda 27%, kas ir lielākais bezdarba rādītājs Latvijā (saskaņā ar Nodarbinātības Valsts aģentūras datiem, 2011).

Minētie statistiskie fakti aktualizē jautājumu par validas metodikas izvēli un adaptāciju Latgales iedzīvotāju laimes izjūtas kvalitatīvā (saturiskā) izpētē.

Šī raksta mērķis ir atspoguļot Oksfordas laimes aptaujas adaptācijas procesu un pielietojuma iespējas Latgales iedzīvotāju laimes izjūtas struktūras izpētē.

Pētījumā tika izmantotas zinātniskās literatūras analīzes, aptaujas un empīrisko datu statistiskās apstrādes metodes ar SPSS 19.0 modifikācijas variantu.

Oksfordas laimes aptaujas teorētiskie aspekti un izvēles pamatojums *Oxford happiness surveys theoretical aspects and justification of choice*

Viena no plašāk pielietotajām metodikām kopējā hedonistiskās laimes (laime tiek izprasta kā bauda, kuras svarīgākais komponents ir pozitīvu emociju esamība) izjūtas līmeņa noteikšanai ir „Oksfordas laimes aptauja” (turpmāk „OL”), kuru Oksfordas Universitātē izstrādāja M. Ārgails un P. Hills. Šī metodika tika izveidota ar mērķi kvantitatīvi novērtēt kopējo indivīda laimes izjūtas līmeni. Minētā aptauja tika pielietota lielākajā daļā laimes pētījumu, kuri tika veikti Oksfordā (Hills & Argyle, 2002).

Metodikas oriģinālais variants nesatur faktorus, ar kuriem iespējams izteikt laimes izjūtas struktūru. Metodika tika paredzēta tikai laimes izjūtas līmeņa noteikšanai. Laimes izjūtas līmenis tiek interpretēts 6 ballu skalā, kur: 1 – 2 balles tiek interpretētas kā „Nelaimīgs”; 2,1 – 3 balles – kā „Nedaudz nelaimīgs”; 3,1 – 4 balles – kā „Ne īsti laimīgs, ne īsti nelaimīgs”; 4,1 – 5 – kā „Diezgan laimīgs”; 5,1 – 6 - kā „Laimīgs”; 6,1 un vairāk – kā „Ļoti laimīgs”.

Kā redzams no minētās rezultātu interpretācijas, metodikas oriģinālā varianta trūkums saistīts ar to, ka „OL” sniedz tikai kvantitatīvus rādītājus (nosaka kopējo laimes izjūtas līmeni), nenosakot laimes izjūtas struktūras komponentus. Turklāt aptauja līdz šim netika adaptēta Latvijas kultūrvides īpatnībām. Tādēļ pētījumam tika izvirzīts uzdevums adaptēt „OL” pētījumiem Latvijā, kā arī pamatot iespējas izmantot šo metodiku kā laimes izjūtas struktūras izpētes instrumentu, veidojot metodikas indikatoru telpā faktorus, ar kuriem iespējams izpētīt laimes izjūtas struktūru.

„OL” izvēli pamatoja fakts, ka, salīdzinot ar konkurējošām metodikām: Fordisa „Laimes skalu (Happiness measure)”, Bredberna „Afektīvā balansa skalu (Affective ballance scale)”, Dīnera „Apmierinātības ar dzīvi skalu (SWLS)” un Flenagana „Dzīves kvalitātes skalu (LQS)”, „OL” sniedz visplašākās iespējas laimes izjūtas struktūras izpētei, jo „OL” veido 29 indikatoru, kurus ar faktoranalīzes palīdzību iespējams grupēt faktoros, kas

ilustrē laimes izjūtas struktūru. Turpretī minētās konkurējošās metodikas satur 2 līdz 7 indikatorus, ar kuru palīdzību nav iespējams kvalitatīvi ilustrēt laimes izjūtas struktūru.

Salīdzinot ar Beka „Depresijas aptauju (BDI)”, „OL” raksturo lielāka retestīvā ticamība (Hills & Argyle, 2002).

„OL” ticamības salīdzinājums ar konkurējošām metodikām ilustrēts 1. tabulā.

1.tabula. “OL” ticamība, salīdzinot ar konkurējošām metodikām (Argyle, 2001)
Table 1. „OL” reliability compared to competing methodologies (Argyle, 2001)

Metodika	Ticamības rādītājs
„OL”	$\alpha=0,91$
Dīnera „Apmierinātības ar dzīvi skala	$\alpha=0,84$
Fordisa laimes skala	$\alpha=0,83$
Bredberna afektīvā balansa skala	$\alpha=0,74$
Flenagana „Dzīves kvalitātes skala”	$\alpha=0,69$

„OL” izvēli pamato arī šīs metodikas oriģinālā varianta pētāmais fenomens- laimes izjūta. Tieši šis fenomens bija galvenais pētījuma objekts autora veiktajā Latgales iedzīvotāju laimes izjūtas izpētē. Jāatzīmē, ka konkurējošās metodikas pēta atsevišķus ar laimes izjūtu saistītus aspektus.

Oksfordas laimes aptaujas adaptācija *Oxford happiness questionnaire adaptation*

Pirmajā empīriskā pētījuma posmā tika veikta „OL” tulkošana un lingvistiskā adaptācija, kā arī pilotpētījuma rezultātā tika noteikti metodikas ticamības stabilitātes rādītāji.

Metodikas „OL” lingvistiskā adaptācija ietvēra metodikas oriģinālā varianta tulkošanu latviešu valodā un atkārtoto tulkošanu angļu valodā. Tulkošanas procesu veica divi neatkarīgi angļu valodas speciālisti (Rēzeknes Augstskolas angļu valodas studiju kursu docētāji). Tulkotie anketas varianti tika nodoti triju neatkarīgu ekspertu vērtējumam, kura rezultātā tika veiktas nepieciešamās korekcijas un precizējumi, salīdzinot ar aptaujas oriģinālu.

Lai pārbaudītu tulkojuma kvalitāti, tika veikts pilotpētījums, kurā Rēzeknes Augstskolas „Tulks referents” specialitātes studentiem (n=10) tika veikta atkārtotās testēšanas procedūra: pirmajā etapā studenti aizpildīja anketas oriģinālo variantu, otrajā etapā tika aizpildīts anketas tulkotais variants. Tika noteikts, ka korelācija (Spearman’s rho Correlation Coefficient) starp oriģinālās un tulkotās metodikas indikatoriem variē ir 0,711 – 0,797 robežās, kas liecina par pietiekamu lingvistiskās adaptācijas kvalitāti.

Turpmākā metodikas „OL” adaptācija tika veikta pamatpētījuma etapā, izmantojot pētāmajā izlasē (n=475) iegūtos datus.

Pamatpētījums tika veikts Latgales reģionā, iekļaujot respondentus no Balvu, Ludzas, Rēzeknes, Preiļu, Daugavpils un Krāslavas novada. Pētījums tika veikts kā individuāli, tā arī frontāli respondentu brīvajā laikā pēc iepriekšējās vienošanās ar viņiem. Piedalīšanās pētījumā bija brīvprātīga.

Empīriskā pētījuma bāze: valsts izglītības iestādes, Latgales reģiona valsts iestādes un privātie uzņēmumi.

Metodikas „OL” adaptācija iekļāva aptaujas faktoru struktūras analīzi, iegūto faktoru interpretāciju un to iekšējās saskaņotības analīzi, divpakāpju klasteranalīzi, Pīrsona korelācijas koeficienta noteikšanu.

Iegūtais Kaizera – Meiera – Olkina izlases adekvātuma kritērijs (KMO=0,909) norāda uz faktoranalīzes veikšanas lietderību dotās metodikas adaptācijā.

Tika veikta eksploratorā (pētnieciskā) faktoranalīze ar faktoru atlasī izmantojot galveno komponentu metodi un turpmāko Varimaks - rotāciju (Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization). Veiktās faktoranalīzes rezultātā „OL” aptaujas indikatoru telpā tika iegūti trīs faktori (skat. 2. tabulu), kas raksturo respondentu hedonistikās laimes izjūtas (turpmāk HLI) struktūru.

2.tabula. “OL” faktoru struktūra un indikatoru faktorslodzes
Table 2. „OL” factor structure and factor loadings of indicators

Faktori	Indikatori	(1)	(2)	(3)
(1) Apmierinātība ar dzīvi kopumā	Es protu atrast skaisto daudzās lietās	0,698		
	Es jūtos pilnīgi možs	0,622		
	Dzīvē mani viss apmierina	0,598		
	Es varu atrast laiku visam, ko vēlos darīt	0,561		
	Man nav viegli pieņemt lēmumus	0,562		
	Dzīve ir skaista	0,551		
	Es jūtu, ka mani pārpilda enerģija	0,527		
	Pamodies es reti jūtos atpūties	0,496		
	Man vienmēr ir, ko darīt, ar ko nodarboties	0,471		
	Es jūtu, ka dzīve ļoti atalgo mani	0,447		
(2) Pozitīvu emociju esamība	Es neizjūtu prieku no saskarsmes ar cilvēkiem		0,688	
	Es esmu patiesi ieinteresēts citos cilvēkos		0,578	
	Es uzskatu, ka vairums lietu manā dzīvē ir iepriecinošas		0,575	
	Es neuzskatu, ka esmu pievilcīgs		0,569	
	Es neuzskatu, ka pasaule ir laba vieta		0,561	
	Es bieži priecājos un sajūsminos		0,526	
	Man ir ļoti siltas jūtas gandrīz pret ikvienu		0,551	

(3) Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā	Es īpaši neizjūtu, ka manai dzīvei ir jēga un mērķis	0,657	
	Es jūtos spējīgs paveikt visu	0,632	
	Es parasti spēju labvēlīgi ietekmēt notikumus	0,605	
	Es vienmēr labi iespaidoju citus cilvēkus	0,552	
	Es jūtu, ka ne sevišķi labi kontrolēju savu dzīvi	0,517	
	Es nejūtos sevišķi apmierināts ar to stāvokli dzīvē, kurā esmu	0,460	
	Ir atšķirība starp to, ko es vēlētos izdarīt, un to, ko es esmu izdarījis	0,456	
	Savu nākotni es nevērtēju īpaši optimistiski	0,415	
	Summārā dispersija pēc rotācijas	18,6%	15,1%
Kronbaha alfa	0,880	0,823	0,641

Jāatzīmē, ka atbildes uz negatīvi formulētiem jautājumiem tika pārkodētas, tādēļ visas 2. tabulā ilustrētās faktorslodzes ir pozitīvas.

Tika noteiktas arī summārās dispersijas, kuras izskaidro katrs no faktoriem. Lielākais summārās dispersijas procents (18,6%) izskaidro pirmo faktoru „Apmierinātība ar dzīvi kopumā”, bet mazākais (10,1%)- trešo faktoru „Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā”.

Kronbaha Alfa kritērijs variē 0,65 – 0,88 robežās, kas raksturo metodikas ticamību kā pietiekamu vai labu.

Tādējādi zinātniskās literatūras (Argyle & Martin, 1991; Argyle, 2003; Diener & Ryan, 2009; Diener & Arora, 2010;) analīzes, un empīriskajā pētījumā iegūto datu faktoranalīzes rezultātā noteikts, ka hedonistiskās laimes izjūtas struktūru, izmantojot „OL”, raksturo šādi faktori:

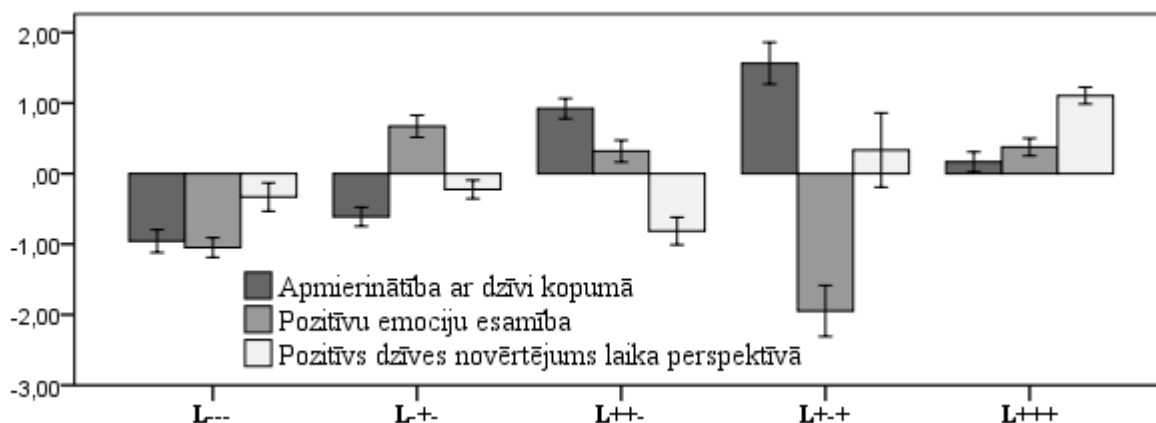
- „Apmierinātība ar dzīvi kopumā”;
- „Pozitīvu emociju esamība”;
- „Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā”.

Ar minēto faktoru palīdzību iespējams veikt laimes izjūtas strukturālos pētījumus. Līdz ar to tiek rasta iespēja izmantot “OL” ne tikai laimes izjūtas kopējā līmeņa noteikšanai, bet arī pētīt minētā fenomena kvalitatīvos rādītājus.

Latgales iedzīvotāju hedonistiskās laimes izjūtas analīze

Metodikas “OL” kā laimes izjūtas strukturālās analīzes instrumenta pielietojuma ilustrācijai turpmāk tiek atspoguļoti Latgales iedzīvotāju HLI izpētes rezultāti minētajā respondentu izlasē.

Izmantojot divpakāpju klasteranalīzi tika veikta respondentu klasifikācija izdalīto HLI faktoru telpā. Tika iegūti pieci klasteri, kas uzskatāmi ilustrē Latgales iedzīvotāju HLI struktūru (skat. 1. attēlu). Noteiktais Silhouette koeficients (0,5) liecina par vidēju klasterizācijas kvalitāti.

1.attēls. Pētāmās izlases respondentu HLI struktūra

Figure 1. Structure of hedonistic happiness sense of investigated sample

„L---” grupā visi HLI faktori izteikti zemāk par izlases vidējo līmeni. Respondentiem raksturīga neapmierinātība ar dzīvi kopumā un atsevišķiem tās aspektiem, pagātne tiek vērtēta kā neveiksmīga, trūkst pozitīvo emociju, un raksturīgas pesimistiskas nākotnes prognozes. Šīs grupas respondentus iespējams klasificēt kā nelaimīgus.

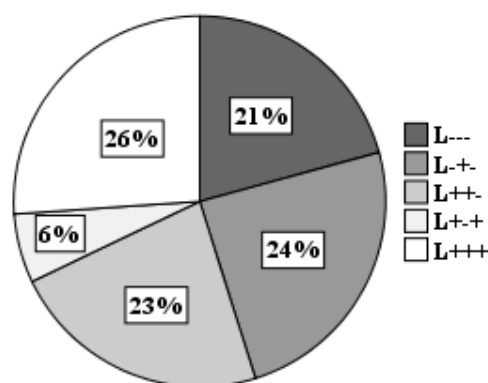
„L+-” grupai raksturīga pozitīvo emociju dominānce, neskatoties uz neapmierinātību ar dzīvi kopumā un nelielu neapmierinātību ar pagātne un dzīves perspektīvām. Šīs grupas respondentu laimes izjūtu var izskaidrot ar optimistisku nostādni pret dzīvi, kā arī temperamenta īpatnībām (ekstraversija un zems neirotizisms) un internālo kontroles lokusu. Ņemot vērā pozitīvo emociju dominānci šīs grupas respondentus iespējams klasificēt kā laimīgus ar zemu apmierinātību ar dzīvi kopumā un nākotnes perspektīvām.

„L+.” grupai raksturīga apmierinātības ar dzīvi izjūta, tajā pašā laikā respondentus raksturo zināma vilšanās savā pagātnē un neprasme saredzēt dzīves perspektīvas. Ir izteikta pozitīvo emociju dominānce, tādēļ šīs grupas respondentus kā laimīgus ar zemu apmierinātību ar nākotnes perspektīvām.

„L+.” grupā, neskatoties uz izteiktu pozitīvu savas dzīves notikumu vērtējumu kopumā, kā arī zināmu pozitīvu attieksmi pret savu pagātne un spēju novērtēt dzīves perspektīvas, konstatēts spilgti izteikts (viszemākais izlasē) pozitīvo emociju trūkums. Šī iemesla dēļ minētās grupas respondenti tiek traktēti kā nelaimīgi ar apmierinātību ar dzīvi kopumā un nākotnes perspektīvām. Šo īpatnību var izskaidrot ar ģenētisko faktoru ietekmi un temperamenta īpatnībām – intraversiju un paaugstinātu neirotizismu.

„L+++” grupas respondentiem visi HLI faktori izteikti virs izlases vidējā līmeņa. Šo grupu raksturo apmierinātība ar dzīvi kopumā un atsevišķiem tās aspektiem, pozitīvo emociju dominānce, pozitīvs pagātnes un savu sasniegumu vērtējums, kā arī dzīves perspektīvas redzējums. Pamatojoties uz minētajiem faktoriem, šīs grupas respondenti tiek klasificēti kā laimīgi.

2.attēlā ilustrēts pētāmās izlases procentuālais sastāvs pēc izdalītajām respondentu grupām ar dažādu HLI struktūru.

2.attēls. Latgales iedzīvotāju ar dažādu HLI struktūru procentuālās attiecības
Figure 2. Latgale population with different percentages of HLI structure

Kā redzams 2. attēlā, procentuāli lielāko izlases grupu (26%) veido respondenti ar laimes izjūtas struktūru „L+++”. Otru lielāko grupu (24%) veido respondenti ar laimes izjūtas struktūru „L-+-”. Jāatzīmē, ka 21% no pētāmās izlases veido grupas „L---” respondenti, kuru laimes izjūtas struktūru raksturo zems visu HLI faktoru līmenis.

Lai noskaidrotu HLI faktoru savstarpējo korelāciju, tika izmantots Pīrsona korelācijas koeficients (skat. 3. tabulu).

3.tabula. HLI faktoru savstarpējā korelācija grupās ar dažādu laimes izjūtas struktūru
Table 3. Factor correlates of hedonistic happiness in groups with various happiness structure

Respondentu grupas ar dažādu hedonistiskās laimes izjūtas struktūru	Faktori	Apmierinātība ar dzīvi kopumā	Pozitīvu emociju esamība	Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā
L---	Apmierinātība ar dzīvi kopumā	1,000	-0,170	0,064
	Pozitīvu emociju esamība		1,000	-0,349**
	Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā			1,000
L-+-	Apmierinātība ar dzīvi kopumā	1,000	-0,158	-0,212
	Pozitīvu emociju esamība		1,000	-0,058
	Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā			1,000
L++-	Apmierinātība ar dzīvi kopumā	1,000	-0,008	0,390**
	Pozitīvu emociju esamība		1,000	0,304*
	Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā			1,000
L+ +-	Apmierinātība ar dzīvi kopumā	1,000	-0,037	-0,027
	Pozitīvu emociju esamība		1,000	-0,269
	Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā			1,000
L+++	Apmierinātība ar dzīvi kopumā	1,000	0,180	-0,360**
	Pozitīvu emociju esamība		1,000	-0,290*
	Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā			1,000

Laires izjūtu veidojošo faktoru korelācijas visā pētāmajā izlasē ilustrētas 4. tabulā.

4.tabula. HLI faktoru savstarpējā korelācija pētāmajā izlasē
Table 4. Factor correlates of hedonistic happiness in researched group

HLI faktori	Apmierinātība ar dzīvi kopumā	Pozitīvu emociju esamība	Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā
Apmierinātība ar dzīvi kopumā	1,000	-0,045	0,315**
Pozitīvu emociju esamība		1,000	-0,284
Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā			1,000

Iespējams konstatēt, ka HLI struktūru veidojošo faktoru korelācijas ir vājas, turklāt tika konstatētas arī negatīvas faktoru korelācijas. Veiktā analīze apstiprina laimes izjūtas struktūras, nevis kopējā laimes izjūtas līmeņa izpēti aktualitāti – vājās faktoru savstarpējās korelācijas ierobežo iespēju izmantot agregētu kopējo HLI līmeņa rādītāju laimes izjūtas pētījumos.

Secinājumi *Conclusions*

Pētījuma gaitā autors nonāca pie šādiem secinājumiem:

1. Oksfordas laimes aptauju iespējams izmantot ne tikai laimes izjūtas kopējā līmeņa noteikšanai, bet arī laimes izjūtas struktūras pētījumos.
2. Laires izjūtas struktūru Oksfordas laimes aptaujas indikatoru telpā iespējams izteikt ar 3 faktoru palīdzību: “Apmierinātība ar dzīvi kopumā”, “Pozitīvu emociju esamība” un “Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā”.
3. Tika veikta Oksfordas laimes aptaujas adaptācija izmantošanai Latvijas kultūrvidē. Iegūtās korelācijas vērtības liecina par pietiekamu lingvistiskās adaptācijas kvalitāti. Metodikas indikatoru faktorslodzes un noteiktais Kronbaha Alfa kritērijs raksturo metodikas ticamību kā pietiekamu vai labu.
4. Laires izjūtu veidojošo faktoru savstarpējās korelācijas apstiprina laimes izjūtas struktūras, nevis kopējā laimes izjūtas līmeņa izpēti aktualitāti.
5. Oksfordas laimes aptaujas adaptācijas gaitā tika noteikta Latgales iedzīvotāju laimes izjūtas struktūra, un noteiktas piecas raksturīgākās grupas ar atšķirīgu laimes izjūtas struktūru.
6. Tika noteikts, ka 21 % respondentu raksturo zema apmierinātība ar dzīvi kopumā, pozitīvu emociju trūkums un zema apmierinātība ar dzīvi laika perspektīvā, bet 6% respondentu raksturo pozitīvu emociju

trūkums. Šie rezultāti apliecina laimes izjūtas problemātikas aktualitāti Latgales reģionā.

Summary

The aim of this article is to present options of using Oxford happiness questionnaire of Latgale inhabitantshappiness studies and cultural adaptation of this methodology.

The key concepts of this article are „test adaptation”, „Oxford happiness questionnaire”, „structure of happiness”. The article is based on positive psychology findings about the phenomenon of happiness and its socio-demographic determinants.

The novelty, scientific and practical significance of this research associated with the detailed study of structure of happiness and Oxford happiness questionnaire adaptation for use in Latvian cultural environment. It should be noted, that analogous studies in the Latgale region so far had not been carried out.

The adaptation of the questionnaire took place involving the respondents (n=475) of the Balvi, Ludza, Rezekne, Preiļi, Daugavpils and Kraslava region.

Following research methods were used: M. Argyle's „Oxford Happiness Questionnaire” (Hills & Argyle, 2002), methodology „Socio-demographic stratification questionnaire” (Kalvans, 2011).

The results of the research are as follows:

1. Oxford happiness questionnaire can be used not only for detection of level of happiness, but also for happiness structural studies.
2. The structure of happiness in space of Oxford happiness questionnaire indicators can be expressed with the help of three factors: “Satisfaction with life in general”, “Existence of positive emotions” and “Positive assessment of life in time perspective”.
3. The Oxford happiness questionnaire adaptation for use in Latvian cultural environment was carried out. The resulting correlation (Spearman's rho Correlation Coefficient) indicates a sufficient quality of linguistic adaptation. Methodology indicators factor loadings and Cronbach Alfa specified criterion characterized the reliability of the methodology as satisfactory or good.
4. The correlation between happiness-forming factors confirms actuality of happiness structure research.
5. Adaptation process of Oxford happiness questionnaire identified structure of Latgale inhabitants feeling of happiness and were determined five groups with different characteristic of happiness structure.
6. It was determined that 21% of respondents characterized by low satisfaction with life in general, the lack of positive emotions and low satisfaction with life in time perspective, while 6% of respondents characterized by a lack of positive emotions. These results confirm the actuality of happiness problematic in Latgale region.

Literatūra References

- Argyle, M. (2001). *The psychology of happiness*. London: Routledge.
- Argyle, M. (2003). Causes and correlates of happiness, In D. Kahneman, E. Diener, & N. Schwarz (Eds.). *Well being: The foundations of hedonic psychology*, 353-373

- Argyle, M., & Martin, M. (1991). The psychological causes of happiness. In F. Strack, M. Argyle, & N. Schwarz (Eds.). *Subjective well-being. An interdisciplinary perspective*. Oxford: Pergamon Press, pp. 77-100.
- Adler, N. E., & Newman, K. (2002). Socioeconomic disparities in health: Pathways and policies. *Health Affairs*, 21 (2), 60-76.
- Diener, E., & Arora R. (2010). Wealth and happiness across the world: Material prosperity predicts life evaluations, while psychosocial prosperity predicts positive feeling. *Journal of Personality and Social Psychology*, 99 (1), 52-61.
- Diener, E., Biswas-Diener, R.(2002) Will money increase subjective well-being? A review and guide to needed literature. *Social Indicators Research* 57, 119 – 169.
- Diener, E., Ryan, K. (2009). Subjective well-being: a general overview. *South African Journal of Psychology*, 39 (4), 391-406.
- Diener, E., Seligman, M. (2004). Beyond Money: Toward an economy of well-being. *Psychological Science in the Public Interest*, 5(1), 1-31.
- Hills, P., Argyle, M. (2002). The Oxford happiness questionnaire: a compact scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and Individual Differences* 33, 1073–1082.
- Stevenson, B., Wolfers, J. (2008). Economic growth and subjective well-being: Reassessing the Easterlin paradox. *Brookings Papers on Economic Activity*, Spring, 1-87.
- Svence, G. (2009). *Pozitīvā psiholoģija*. Apgāds Zvaigzne ABC.
- Воронов, В.В., Лавриненко, О.Я. (2011). Доходы населения Латвии: уровень, дифференциация, динамика. *Социологические исследования*, 9, с. 47.